

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

3.1 รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา (Descriptive Research) แบบภาคตัดขวาง (Cross sectional study) โดยเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามที่สร้างขึ้น เพื่อศึกษาการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ

3.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษาวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิจำนวน 167 คน (งานการเจ้าหน้าที่ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ, 2548)

3.2.1 กลุ่มตัวอย่าง

จำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่ปฏิบัติงานในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิ ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากกลุ่มประชากรด้วยวิธีการสุ่มตัวอย่างแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) โดยมีขั้นตอนการสุ่มตัวอย่าง ดังนี้

3.2.1.1 ทำการสำรวจจำนวนเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน จังหวัดชัยภูมิทั้งหมด

3.2.1.2 การคำนวณขนาดตัวอย่างที่ใช้ในการสำรวจเพื่อประมาณค่าเฉลี่ยกรณีทราบขนาดประชากร (อรุณ จิรวัดน์กุลและคณะ, 2544) คำนวณได้จากสูตร โดยใช้ค่า σ จากการทดลองใช้แบบสอบถามที่อำเภอหนองเรือ อำเภอภูเวียงและกิ่งอำเภอหนองนาคำ จำนวน 30 ตัวอย่าง ได้ค่า $SD = 0.49$

$$n = \frac{NZ_{\alpha/2}^2 \sigma^2}{e^2(N-1) + Z_{\alpha/2}^2 \sigma^2}$$

เมื่อ

σ = ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานจากการทดลองใช้แบบสอบถาม = 0.49

N = จำนวนประชากร ได้แก่เจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดชัยภูมิ จำนวน 167 คน

n = จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

- e = ความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับให้เกิดขึ้นซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ผู้วิจัยกำหนดให้ ความคลาดเคลื่อนเฉลี่ยที่ศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างแตกต่างจากค่าเฉลี่ยของ ประชากรเท่ากับ 0.05
- Z = ค่ามาตรฐานได้โค้งปกติ ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ($Z_{\alpha/2} = 1.96$)

แทนค่าจากสูตร

$$n = \frac{(167) (1.96)^2 (0.49)^2}{(0.05)^2 (167-1) + (1.96)^2 (0.49)^2}$$

$$= \frac{154.03}{1.33} = 115.17$$

$$n = 116$$

จากการคำนวณได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ทั้งหมด = 116 คน

3.2.1.3 เมื่อได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง ได้ทำการคำนวณหาระยะห่างของการ สุ่มตัวอย่างของแต่ละอำเภอ โดยใช้สูตรในการคำนวณ ดังนี้

$$I = N/n$$

เมื่อ

I คือ สัดส่วน

N คือ จำนวนประชากรทั้งหมด

n คือ จำนวนขนาดตัวอย่าง

แทนค่า

$$I = 167/116$$

$$I = 1.43$$

$$I = 2$$

3.2.1.4 จากการคำนวณได้ช่วงระยะห่างของตัวอย่าง เท่ากับ 2 จากนั้น ใช้วิธีการสุ่มอย่างเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) โดยจัดเรียงรายชื่อศูนย์สุขภาพชุมชน ทั้งหมด จำนวน 167 แห่ง ตามการเรียงลำดับของอำเภอในจังหวัดชัยภูมิ สุ่มอย่างง่ายเพื่อหา

ตำแหน่งเริ่มต้นของตัวอย่างแรก ได้ตำแหน่งที่ 2 เมื่อได้ตำแหน่งเริ่มต้นแล้วจากนั้นเลือกตัวอย่างในลำดับถัดไป (2, 4, 6,.....,I_n+2) รอบที่หนึ่งสุ่มเลือกขนาดตัวอย่างจำนวน 83 แห่ง

3.2.1.5 จากนั้นหาช่วงในการสุ่มขนาดตัวอย่างใหม่รอบที่สองจากประชากร 84 แห่ง เพื่อสุ่มหาขนาดตัวอย่างอีก 33 แห่ง ได้ช่วงระยะห่างของตัวอย่าง เท่ากับ 2

$$I = 84/33$$

$$I = 2.54$$

$$I = 3$$

(1) นำประชากรที่เหลือมาจัดเรียงรายชื่อศูนย์สุขภาพชุมชนทั้งหมด จำนวน 84 แห่งสุ่มอย่างง่ายเพื่อหาตำแหน่งเริ่มต้นของตัวอย่างแรก ได้ตำแหน่งที่ 3 เมื่อได้ตำแหน่งเริ่มต้นแล้วจากนั้นเลือกตัวอย่างในลำดับถัดไป (3, 6, 9,.....,I_n+3) จะได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 28 แห่ง

3.2.1.6 จากนั้นหาช่วงในการสุ่มขนาดตัวอย่างใหม่รอบที่สามจากประชากร 56 แห่ง เพื่อสุ่มหาขนาดตัวอย่างอีก 5 แห่ง ได้ช่วงระยะห่างของตัวอย่าง เท่ากับ 11

$$I = 56/5$$

$$I = 11.2$$

$$I = 11$$

(1) นำประชากรที่เหลือมาจัดเรียงรายชื่อศูนย์สุขภาพชุมชนทั้งหมด จำนวน 56 แห่งสุ่มอย่างง่ายเพื่อหาตำแหน่งเริ่มต้นของตัวอย่างแรกได้ตำแหน่งที่ 11 เมื่อได้ตำแหน่งเริ่มต้นแล้วจากนั้นเลือกตัวอย่างในลำดับถัดไป (11,22,33,44,55) จะได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 5 แห่ง

ดังนั้นจะได้กลุ่มตัวอย่างจากการสุ่มแบบเป็นระบบ (Systematic Random Sampling) ทั้งสามรอบ ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 116 คน จากศูนย์สุขภาพชุมชน 167 แห่ง

ตารางที่ 1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างศูนย์สุขภาพชุมชนในจังหวัดชัยภูมิ

อำเภอ	N = ศูนย์สุขภาพชุมชน	n = (ศูนย์สุขภาพชุมชน) เจ้าหน้าที่ ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพ
1. เมือง	21	15
2. บ้านเขว้า	9	6
3. หนองบัวระเหว	6	4
4. ภูคดีชุมพล	6	4
5. จัตุรัส	11	8
6. บำเหน็จณรงค์	11	8
7. เทพสถิต	10	7
8. เนินสง่า	6	4
9. คอนสาร	9	6
10.ภูเขียว	15	11
11.เกษตรสมบูรณ์	16	12
12.บ้านแท่น	6	4
13.แก้งคร้อ	15	11
14.หนองบัวแดง	13	9
15.คอนสวรรค์	9	6
16.กิ่งชัยใหญ่	4	1
รวม	167	116

3.3 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยแบบสอบถามที่ใช้มีประกอบด้วย 5 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ เพศ สถานภาพสมรส ระดับการศึกษา รายได้ ตำแหน่งในสายงานและประสบการณ์ปฏิบัติงาน โดยเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) และคำถามปลายเปิด จำนวนทั้งสิ้น 8 ข้อ

ส่วนที่ 2 เป็นแบบสอบถามข้อมูลปัจจัยแรงจูงใจ ในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขที่
 รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพ จำนวน 72 ข้อ

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับการสนับสนุนจากองค์กร จำนวน 17 ข้อ

เป็นข้อคำถามแบบมาตราส่วนประเมินค่า (Rating Scale) ชนิด 5 ระดับ โดยมีหลักเกณฑ์การ
 พิจารณาให้คะแนนดังนี้

ระดับความคิดเห็น	ความคิดเห็นเชิงบวก (คะแนน)	ความคิดเห็นเชิงลบ (คะแนน)
1.เห็นด้วยอย่างยิ่ง	5	1
2.เห็นด้วย	4	2
3.ไม่แน่ใจ	3	3
4.ไม่เห็นด้วย	2	4
5.ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	1	5

แบ่งระดับความคิดเห็นของปัจจัยด้านแรงจูงใจ ข้อมูลปัจจัยเกี่ยวกับทรัพยากรบริหาร โดย
 คะแนนรายข้อของปัจจัยในแต่ละด้านรวมกัน แล้วคิดเป็นคะแนนเต็ม 5 คะแนน และแบ่งปัจจัยใน
 แต่ละด้านออกเป็น 3 ระดับ (Best, 1977) โดยใช้

$$\frac{\text{คะแนนสูงสุด} - \text{คะแนนต่ำสุด}}{\text{จำนวนชั้น}} = \frac{5 - 1}{3} = 1.33$$

ดังนั้น เกณฑ์ในการแบ่งระดับจะเป็นดังนี้

ระดับสูง	มีช่วงคะแนน	3.67 - 5.00
ระดับปานกลาง	มีช่วงคะแนน	2.34 - 3.66
ระดับต่ำ	มีช่วงคะแนน	1.00 - 2.33

ส่วนที่ 4 เป็นแบบสอบถามข้อมูลการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพของเจ้าหน้าที่ในศูนย์สุขภาพ
 ชุมชน ประจำปี 2548 (1 ตุลาคม 2548-30 มกราคม 2549) ตามกระบวนการปฏิบัติงานส่งเสริม
 สุขภาพของเจ้าหน้าที่ในศูนย์สุขภาพชุมชน 4 กลุ่มบริการ มีลักษณะปลายปิดให้เลือกตอบจำนวน
 ทั้งสิ้น 15 ข้อ แต่ละข้อมี 5 ตัวเลือก โดยพิจารณาให้คะแนน โดยยึดหลักเกณฑ์การวัดปริมาณงาน
 (กระทรวงสาธารณสุข, 2532) ดังนี้

ปฏิบัติมากที่สุด	หมายถึง	ปฏิบัติงานได้ตั้งแต่ร้อยละ 75 – 100 ของเป้าหมาย ระดับคะแนน 5 คะแนน
ปฏิบัติมาก	หมายถึง	ปฏิบัติงานได้ตั้งแต่ร้อยละ 50 – 74 ของเป้าหมาย ระดับคะแนน 4 คะแนน
ปฏิบัติปานกลาง	หมายถึง	ปฏิบัติงานได้ตั้งแต่ร้อยละ 25 – 49 ของเป้าหมาย ระดับคะแนน 3 คะแนน
ปฏิบัติน้อย	หมายถึง	ปฏิบัติงานได้ตั้งแต่ร้อยละ 1 – 24 ของเป้าหมาย ระดับคะแนน 2 คะแนน
ไม่ได้ปฏิบัติ	หมายถึง	ไม่ได้ปฏิบัติงานนั้นเลย ระดับคะแนน 1 คะแนน

ส่วนที่ 5 เป็นแบบสอบถามปลายเปิดเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรคและข้อเสนอแนะในการปฏิบัติงานส่งเสริมสุขภาพในศูนย์สุขภาพชุมชนจังหวัดชัยภูมิ เป็นคำถามแบบเติมข้อความ จำนวน 4 ข้อ

3.4 การตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

3.4.1 การตรวจสอบความตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสร็จแล้ว เสนออาจารย์ที่ปรึกษาและผู้เชี่ยวชาญในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวน 3 ท่าน เพื่อพิจารณาความตรงเชิงเนื้อหา ความถูกต้องเหมาะสมของภาษา จากนั้นปรับปรุงแก้ไขตามที่ได้รับ การแนะนำ

3.4.2 การตรวจสอบหาความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยนำแบบสอบถาม ที่ปรับปรุงแล้วไปทดสอบในการสำรวจนำร่อง (Try Out) โดยผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมด 30 ชุด มาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามโดยวิธีของ ครอนบาค (Cronbach's Method) ด้วยการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Coefficient of Alpha) (บุญธรรม, 2535) ดังนี้

สูตร

$$\alpha = \frac{n}{n-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ

α = ค่าความเชื่อถือได้ของแบบสอบถาม

$\sum S_i^2$ = ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามแต่ละข้อ (Simple Item Variance)

S_t^2 = ค่าความแปรปรวนของแบบสอบถามทั้งหมด (Total Test Variance)

ได้ความเชื่อมั่นเครื่องมือในการวิจัย = 0.95

3.4.3 นำผลการวิเคราะห์ที่ได้จากการทดลองใช้เครื่องมือ ปรึกษากับอาจารย์ที่ปรึกษา และตรวจสอบปรับปรุงข้อคำถาม ให้มีความสมบูรณ์เหมาะสมอีกครั้งก่อนนำไปใช้จริง โดยมีค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามทั้งหมด = 0.95

3.5 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

3.5.1 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์การเก็บข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย ถึงสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ

3.5.2 ทำหนังสือจากสำนักงานสาธารณสุขจังหวัดชัยภูมิ ถึงสำนักงานสาธารณสุขอำเภอทุกอำเภอ เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บข้อมูลและตอบแบบสอบถาม จากเจ้าหน้าที่สาธารณสุข ผู้รับผิดชอบงานส่งเสริมสุขภาพประจำศูนย์สุขภาพชุมชนทุกแห่ง

3.5.3 หลังการจัดส่งแบบสอบถาม 2 สัปดาห์ ผู้วิจัยดำเนินการออกเก็บข้อมูลด้วยตนเองในพื้นที่

3.6 การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งมีขั้นตอนดังนี้

3.6.1 ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง

3.6.2 สร้างคู่มือลงรหัส

3.6.3 ลงรหัสข้อมูลทั้งหมดในแบบสอบถาม

3.6.4 นำข้อมูลไปบันทึกในเครื่องคอมพิวเตอร์

3.6.5 ประมวลผลโดยคอมพิวเตอร์ ใช้โปรแกรม SPSS for Windows

3.7 สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.7.1 สถิติพรรณนา โดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เพื่อใช้ในการอธิบาย คุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยที่เกี่ยวกับความพยายามในการทำงาน ปัจจัยเกี่ยวกับแรงสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงาน ที่มีความสัมพันธ์กับการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน

3.7.2 สถิติอนุมาน โดยใช้สถิติค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ระหว่างคุณลักษณะส่วนบุคคล ปัจจัยที่เกี่ยวกับความพยายามในการทำงานและปัจจัยเกี่ยวกับแรงสนับสนุนจากองค์กรหรือหน่วยงาน กับการดำเนินงานส่งเสริมสุขภาพของเจ้าหน้าที่สาธารณสุขในศูนย์สุขภาพชุมชน